

Борисенко Микола Васильович,
здобувач Національної академії внутрішніх
справ

ЕЛЕКТРОНІЗАЦІЯ МАТЕРІАЛІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ТА ЇЇ МІСЦЕ ПІД ЧАС ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧОГО З ПРЕДСТАВНИКАМИ ІНШИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Надзвичайно великий обсяг кримінальних правопорушень потребує швидкого, неупередженого і кваліфікованого розслідування, що потребує щоденної взаємодії слідчого з підрозділами органів Національної поліції під час розслідування кримінальних правопорушень [1, с. 189].

Нові реалії, в яких Україна перебуває у зв'язку з європейською інтеграцією та приведенням кримінального процесуального законодавства у відповідність до вимог міжнародно-правових актів, пише В. І. Фаринник, породжують необхідність переосмислення багатьох положень кримінального процесу. Закономірно, переконаний цей науковець, що захист прав, свобод і законних інтересів особи, а також суспільства та держави від кримінальних правопорушень у сучасних умовах неможливо забезпечити без ефективного врахування європейського та міжнародного досвіду кримінального судочинства, а його імплементація у вітчизняне законодавство є особливо необхідною [2, с. 114–115].

Тож до правової основи взаємодії слідчих підрозділів з підрозділами та службовими особами Національної поліції України належать також міжнародні правові акти як стандарти кримінального провадження та витоки позитивного міжнародного досвіду у цій сфері. Адже існує такий досвід правового регулювання діяльності цих органів і в зарубіжних країнах, який заслуговує на вивчення, запозичення та використання.

Протягом останніх років вітчизняне кримінальне процесуальне законодавство зазнало значних змін. Модернізація окремих положень відбувається і сьогодні. Однак у практичній діяльності з розслідування кримінальних правопорушень окремі положення чинного КПК не завжди себе виправдовують.

Досліджуючи досвід іноземних країн з питань взаємодії, на нашу думку, необхідно врахувати насамперед особливості досудового провадження в окремих країнах. Цілком слушно О. П. Бойко, здійснивши аналіз кримінально-процесуального законодавства зарубіжних держав на предмет регламентації в ньому взаємодії слідчих з іншими підрозділами та службовими особами, поділив на їх на дві групи: 1) держави, в яких схожі суб'єкти взаємодії: слідчі та оперативні підрозділи, експерти, спеціалісти та ін. – Республіка Білорусь та Республіка Грузія; 2) держави, у яких відсутні суб'єкти взаємодії, що передбачені в Україні, але існують інші підрозділи та органи, взаємодія між якими подібна до взаємодії на досудовому

провадженні в Україні, – США, Великобританія, Франція та Німеччина [3, с. 276].

Проаналізувавши досвід країн зокрема США та ФРН, досить актуальним, на нашу думку, є і питання електронізації досудового провадження.

Як зазначає Г. Л. Чигрина міжнародний досвід боротьби зі злочинністю свідчить про те, що використання в кримінальному процесі цифрових технологій і засобів дає змогу не лише спростити процес збирання доказів та оформлення процесуальних та інших документів, а й значно прискорити розслідування та відмовитися від паперу як носія інформації, пов'язаної з розслідуванням злочинів. Наприклад, Великобританія, окремі американські штати, Швеція, Австрія, Нідерланди, Саудівська Аравія, Фінляндія, Данія, Південна Корея, Сінгапур, Чеська Республіка, Естонія, ФРН та інші країни вже мають досвід ведення кримінального процесу в електронній формі та використання електронних кримінальних проваджень (кримінальних справ). Молдова й Казахстан приєдналися до цієї спільноти в 2017 році [4, с. 72].

Електронна кримінальна справа, зазначає С. В. Зуєв, – це кульмінація в розвитку електронного документообігу. Систему електронного судочинства впроваджено в США, Канаді, ФРН. У Бельгії ще в 2005 році створено проект електронного правосуддя Phenix, у рамках якого, окрім системи електронного документообігу, «електронний файл» міг поповнюватись поліцією, адвокатом, сторонами, судом. У Саудівській Аравії, продовжує цей науковець, провадження у численних справах закінчується впродовж двох діб. У цій країні перейшли на електронне судочинство декілька років тому, скоротивши строки розслідування на 80%. Позитивний досвід має Грузія, де в 2011 році було здійснено перехід на електронний формат. У 2011–2012 роках у Казахстані розпочав роботу проект «Е-кримінальна справа». В Азербайджані з 2016 року виключно для розслідування податкових злочинів застосовується програма «Електронна кримінальна справа» [5, с. 6–7].

Електронізація процесів досудового провадження, поза сумнівом, буде лише сприяти покращенню взаємодії слідчого з відповідними суб'єктами. Цей важливий напрямок їхньої діяльності вже почали ґрунтовно досліджувати українські науковці. Зокрема, передумови виникнення, сучасний стан та перспективи розвитку електронного кримінального провадження на монографічному рівні були предметом дослідження А. В. Столітнього. Підготовлена 2016 року, ця монографія по суті була однією з перших в Україні комплексних, наукових, монографічних робіт, в якій висвітлені актуальні питання еволюції досудового провадження в умовах сучасного інформаційного світу. Цим науковцем розроблено системну та несуперечливу концепцію інноваційного удосконалення кримінальної процесуальної діяльності, що передбачає перехід до електронної форми ведення досудового розслідування – «електронного

досудового розслідування», основна ідея якої полягає у формуванні кримінального провадження у вигляді електронного файлу.

З практичної сторони цінною є запатентована цим автором й описана ним інформаційно-аналітична система обробки заздалегідь згенерованих баз ЄРДР за допомогою готових наборів функцій Excel, що автоматично генерує дані за більш ніж тридцятьма видами порушень кримінального процесуального законодавства, допущених суб'єктами кримінального провадження під час досудового розслідування.

Треба визнати аксіологічне значення процесу електронізації кримінального провадження, оскільки це значною мірою сприятиме так званій процесуальній економії сил і засобів.

Список використаних джерел

1. Борисенко М. В., Мельник О. В. Взаємодія слідчого з іншими посадовими особами та підрозділами Національної поліції під час кримінального провадження: загальна характеристика. Науковий вісник публічного та приватного права. 2017. Вип. 5. Т. 1. С. 188–191.

2. Фаринник В. І. Застосування заходів забезпечення кримінального провадження: теорія та практика [Текст] : [монографія] / В. І. Фаринник. Київ : Алерта, 2017. 548 с.

3. Бойко О. П. Зарубіжний досвід правового регулювання взаємодії слідчих з підрозділами карного розшуку на досудовому провадженні. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2017 № 4 С. 275–281.

4. Чигрина Г. Л. Перспективи запровадження міжнародного досвіду електронного кримінального провадження в Україні. Прикарпатський юридичний вісник. 2018. Вип. 2 (23). С. 72–76.

5. Зуев С. В. Электронное уголовное дело: за и против. Правопорядок: история, теория, практика. 2018. № 4 (19). С. 6–12.

Буяльська Вікторія Романівна,
курсант 3-го курсу ННІ № 1 Національної
академії внутрішніх справ
Науковий керівник: професор кафедри
оперативно-розшукової діяльності
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент
Марков М. М.

ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ МАЛОЛІТНЬОЇ АБО НЕПОВНОЛІТНЬОЇ ОСОБИ

Діти стають учасниками проваджень у різних ситуаціях: вони можуть стати жертвою чи свідком кримінального діяння, їхні батьки можуть розлучатися, і дитині доводиться висловити думку перед суддею або стати учасником процедури ретельного обстеження умов життя. Якщо діти стають учасниками провадження, вони переживають напруження, тривогу, страх, почуття вини та сорому і, як правило, не розуміють мету провадження, не знають юридичних термінів і своїх